

Lezing: Leviticus 13,1-2 + 45-46

De HEER zei tegen Mozes en Aäron:

2 'Als iemand een zwelling, uitslag of een lichte plek op zijn huid heeft die aan huidvraat doet denken, moet hij naar de priester worden gebracht, naar Aäron of een van diens nakomelingen,

45 Wie door huidvraat aangetast is, moet zijn kleren scheuren, zijn haar los laten hangen, baard en snor bedekken en "Onrein, onrein!" roepen.

46 Zo iemand blijft onrein zolang de aandoening duurt.

Als onreine moet hij apart wonen en buiten het kamp verblijven.

Overweging

Het bijbelboek Leviticus is geen spetterende lectuur voor de doorsnee christen.

Bij alle hedendaagse discussies over levensvragen en seksualiteit, zijn er uitspraken te vinden die dwars ingaan tegen het moderne levensgevoel.

De zogenaamde reborn christenen uit de VS, en de pro Life bewegingen, mogen er graag naar verwijzen; dat blijkt deze dagen ook weer overvloedig in de campagne rond de presidentsverkiezing in de VS.

Ook de verklaring van rabbijn Ralbag van de Amsterdamse joodse gemeenschap over afwijzing van homoseksuele relaties is ongetwijfeld in verband te brengen met Leviticus.

Hoofdstuk na hoofdstuk klinken er allerlei strenge vermaningen en wetten en op overtreding staat vaak de doodstraf.

Of dat ook vaak in praktijk werd gebracht is overigens wel een vraag maar dat maakt de visie op het leven niet minder onaantrekkelijk.

Exegeten leggen vaak uit dat in de situatie van het volk onderweg in de woestijn bijzondere maatregelen nodig zijn om allerlei crises en gevaar van buitenaf het hoofd te bieden, dat je elkaar dan blindelings moet kunnen vertrouwen. Daarin past geen afwijkend gedrag.

Dat zou de zwaarte van allerlei regels kunnen verklaren.

Tegenwoordig relativeren de meeste christenen deze woestijnregels als tijdgebonden, passend in een andere cultuur, maar niet meer van toepassing in onze leefwereld.

Zo'n voorbeeld kunnen we vandaag aantreffen.

Een paar hoofdstukken worden er gewijd aan de behandeling van, of misschien beter gezegd omgaan met verschillende huidziekten.

Kennis over oorsprong, laat staan behandeling van zulke ziektes was praktisch nihil; het kwam er op aan de effecten, en vooral besmetting van anderen te voorkomen.

Vandaar dat de patiënten van de gemeenschap werden geïsoleerd en op grote afstand moesten blijven.

En verder werd het karakter van de kwaal met onreinheid geassocieerd, het droeg een stigma van verwerping door God: dokter – priester?

Deelnemen aan het gemeenschapsleven en de religieuze cultus was uitgesloten.

De ziekte werd in verband gebracht met het domein van de dood.

Wie aan zo'n ziekte leed was dood voor de samenleving.

Tegen die achtergrond kunnen we ons de emotie voorstellen iemand met besmettingsgevaar, zich ineens tussen de mensen mengt.

In de evangelielezing van vandaag horen we die emotie niet (!)

Wel de emotie van de melaatse zelf en van Jezus.

Je moet durf hebben om de regels te doorbreken, maar dat lukt blijkbaar vanuit het grote vertrouwen en de hoop die bij zijn gegroeid.

In dit deel van het Marcusevangelie staan veel verhalen waarin Jezus grenzen weet te doorbreken, met gezag verkondigt en dat onderstreept met bevrijdende daden. Daar wil je wel bij zijn!

Maar de emotie zit ook bij Jezus, die geroerd en bewogen is vanwege de uitzichtloosheid van deze uitgestoten mens.

Van zijn kant doorbreekt ook Jezus de grens, waardoor hij zelf besmet zou kunnen worden, en hij herstelt de getroffen mens in zijn gaafheid.

Daardoor wordt ook zijn isolement van zijn noodzaak ontgaan.

Er klinkt nog een tweede emotie van Jezus mee, al horen we die niet als we in de vertaling vandaag lezen dat Jezus de man vermaant of ernstig waarschuwt (lect/NBV)...

Er staat eigenlijk (zoals ook pater Koenen ooit vertaalde) dat hij hem bars toespreekt en hem wegjaagt.

Zulke harde woorden slaan niet zozeer op de melaatse zelf, maar op het kwaad die hem gevangen houdt.

Het snauwen van Jezus geldt niet de zieke maar het demonische karakter van de ziekte.

Dat maakt ook dit verhaal tot een duiveluitdrijving, zoals eerder zagen.

De uitsluiting en het sociale isolement als gevolg van melaatsheid wil Jezus hier doorbreken en de zieke zijn plaats terug geven in de gemeenschap.

Daarom stuurt Jezus hem met haast naar de priester voor een gezondverklaring zodat hij weer mee kan doen.

Jezus gaat in zijn helende kracht wel op dramatische wijze in tegen de wet: door de aanraking van de melaatse had hij zelf eigenlijk melaats moeten worden, in ieder geval onrein.

Maar het tegendeel gebeurt: niet Jezus raakt besmet en geïsoleerd, maar de zieke wordt van de uitsluiting bevrijd.

Het verhaal verbindt dit met het Messiasgeheim, een sleutelbegrip bij Marcus: dit is weer zo'n daad van Jezus die eigenlijk pas ten volle te begrijpen is vanuit zijn opstanding uit de dood.

Vanuit die kracht deelt hij nu al uit, maar zijn volgelingen kunnen dit nu eigenlijk nog niet naar waarde schatten. Vandaar zijn oproep tot geheimhouding.

Maar veel helpt die niet: want zijn goede daden kunnen niet verborgen blijven.

Het thema van horen bij en uitsluiten van gemeenschap brengt mij er toe om een opmerking te maken over de vieringen in de Goede Week.

De richtlijnen van het bisdom over de wijze waarop WD en PZ gevierd kunnen worden, hebben tot verdeeldheid geleid en pijn in diverse gemeenschappen, met name over het feit dat de eigen gemeenschap wordt doorbroken.

Veel mensen ervaren dat daarmee inbreuk wordt gedaan op de kracht en vitaliteit van deze eigen gemeenschappen.

Wat daar is opgebouwd wordt dan als verloren ervaren.

De vrees is dat sommigen zullen afhaken als ze niet meer in eigen kerk kunnen vieren.

De vraag die het evangelie ons vandaag ook stelt is: hoe ruim is de gemeenschap en wanneer worden de grenzen gesloten?

Is gemeenschap alleen aanwezig en voelbaar in de locale en bekende kring?

Is er ook niet een gemeenschap die ruimer is, die zich verplaatst van stad tot stad, Jezus trekt immers verder en sticht (heel nieuwe) gemeenschap rondom zijn genezende kracht, die grenzen doorbreekt.

Hoe waardevol is het om andere gemeenschappen op te zoeken en met elkaar de rijkdom te delen van zijn genezende werking, en van het ultieme, zijn opstanding uit de dood die alle grenzen doorbreekt?

Hoe waardevol is het om juist vanuit de kracht en vitaliteit van de eigen gemeenschap bij te dragen aan minder sterke gemeenschappen of elkaar te ontmoeten.

Juist door de paasgeheimen met elkaar te delen, kunnen we werken aan de ontsluiting van het Messiasgeheim.

Juist het paasmysterie doorbreekt grenzen en brengt mensen van heinde en ver bijeen.